216 వ అధ్యాయం

٢١٦ - بَابُ تَأْكِيدِ وُجُوبِ الزَّكَاةِ وَبَيَانِ فَضْلِهَا وَمَا يَتَعَلَّقُ بِهَا

జకాత్ విధింపు విషయమై తాకీదు, జకాత్ ఘనత ఇంకా దానికి సంబంధించిన ఇతర విషయాలు

قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا الزَّكَوٰةَ﴾ [البقرة: ٤٣]. وقَالَ تَعَالَى: ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَوٰةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ [البينة: ٥]. وقَالَ تَعَالَى: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ [التوبة: ١٠٣].

దివ్యఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు:

నమాజును స్థాపించండి. జకాత్ ఇవ్వండి.
(అల్‌బఖర: 43)

అల్లాహ్‌కు దాస్యం చేయాలనీ, పూర్తి ఏకాగ్రతతో తమ ధర్మాన్ని ఆయన కొరకే ప్రత్యేకించుకోవాలనీ, నమాజును స్థాపించాలనీ జకాత్ ఇస్తూ ఉండాలని మాత్రమే వారికి ఆదేశించటం జరిగింది. ఇదే తిన్నని ధర్మం.
(అల్ బయ్యినహ్: 5)

(ప్రవక్తా!) వారి సంపద నుండి దానం స్వీకరించి తద్వారా వారిని పరిశుద్ధ పరచు. వారిని తీర్చి దిద్దు. *(తౌబా : 103)*

ముఖ్యాంశాలు

జకాత్‌కు- నమాజ్‌కు మధ్య అవినాభావ సంబంధముంది. అందుకే దివ్యఖుర్ఆన్‌లో చాలా చోట్ల ఈ రెండు విషయాలనూ కలిపి ప్రస్తావించటం జరిగింది. రెండో విషయం ఏమిటంటే జకాత్ మనిషి సంపదను, అతని నీతి నడవడికల్ని పునీతం చేస్తుంది.

١٢٠٧ - وَعَنِ ابنِ عُمَرَ، رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «بُنِيَ الإِسلامُ عَلَى خَمسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا الله، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَام

1207. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఇస్లాం ధర్మం ఐదు విషయాలపై ఆధారపడి ఉంది. 1) అల్లాహ్ తప్ప వేరొక ఆరాధ్యుడు

الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ» متفقٌ عليه.

లేడనీ, ముహమ్మద్ (సల్లం) దేవుని దాసుడు మరియు ఆయన సందేశ హరులన్న విషయాన్ని ధృవీకరించటం, 2) నమాజ్‌ను స్థాపించటం, 3) జకాత్ (విధిదానం) చెల్లించటం, 4) (స్తోమత ఉంటే) దైవగృహ (కాబా) యాత్ర చేయటం, 5)రమజాన్ ఉపవాసాలు పాటించటం. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని విశ్వాస ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు 'ఫర్జ్ నమాజుల్ని క్రమం తప్పకుండా పాటించాలి' అన్న అధ్యాయంలో కూడా వచ్చింది. ఇస్లామీయ ప్రధాన విధుల్లో జకాత్ కూడా ఒకటన్న విషయాన్ని బోధపరచటానికి ఈ హదీసును తిరిగి ఇక్కడ కూడా ప్రస్తావించటం జరిగింది. ఎవరి దగ్గరయినా తమ అవసరాలకు మించి యాభై రెండున్నర తులాల వెండిగాని లేదా దానికి సమానమైన డబ్బుగాని ఉండి దాని మీద ఒక సంవత్సర కాలం గడిస్తే అందులో నుంచి బీదలకు జకాత్ చెల్లించటం విధి. అదే విధంగా ఎవరిదగ్గరయినా ఏడున్నర తులాల బంగారం గాని లేదా దానికి సమానమైన నగదుగాని ఉంటే వారు కూడా జకాత్ చెల్లించాలి. మొత్తం సంపదలో రెండున్నర శాతం జకాత్ చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

١٢٠٨ ـ وَعَنْ طَلْحَةَ بنِ عُبَيْدِ اللهِ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إلى رَسُولِ اللهِ ﷺ، مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ ثَائِرُ الرَّأْسِ

1208. హజ్రత్ తల్హా బిన్ ఉబైదుల్లాహ్ (రజి)కథనం: ఒకసారి దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి నజ్ద్ ప్రాంతానికి చెందిన ఒక వ్యక్తి వచ్చాడు. అతని తల వెంట్రుకలు చిందరవొందరగా ఉన్నాయి. ముందుగా మాకు అతని మాటలు అర్థంకాలేదు. అతని మాటల తాలూకు శబ్దం మాత్రం మాకు వినపడసాగింది. దగ్గరికొచ్చిన తర్వాత అర్థమయింది అతను దైవప్రవక్త (సల్లం)ను ఇస్లాం ధర్మం గురించి అడుగుతున్నాడని.

نَسْمَعُ دَوِيَّ صَوْتِهِ، وَلَا نَفْقَهُ مَا يَقُولُ، حَتَّى دَنَا مِنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ، فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُ عَنِ الإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ» قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُنَّ؟ قَالَ: «لَا، إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ» فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «وَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ» قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غيره؟ قَالَ: «لَا، إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ». قَالَ: وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللهِ ﷺ الزَّكَاةَ فَقَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا؟ قَالَ: «لَا، إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ» فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ: وَاللهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هٰذَا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ» مُتفقٌ عليه.

దైవప్రవక్త (సల్లం) అతని ప్రశ్నకు, సమాధానమిస్తూ, "(ఇస్లాం ప్రకారం) రేయింబవళ్లలో ఐదు నమాజులు చేయాలి" అని అన్నారు. "అవిగాక ఇతర నమాజులేవయినా నేను చేయ వలసి ఉంటుందా?" అని అడిగాడా వ్యక్తి. "(విధిగా చేయనవసరం) లేదు. ఒకవేళ నువ్వు స్వచ్ఛందంగా చేయ దలచుకుంటే (ఎన్ని నమాజులయినా చేసుకోవచ్చు). పోతే రమజాన్ మాసంలో (విధిగా) ఉపవాసం పాటిం చవలసి ఉంటుంది" అని అన్నారు దైవప్రవక్త (సల్లం). "రమజాన్ ఉప వాసాలు గాక ఇతర ఉపవాసా లేవయినా నేను పాటించ వలసి ఉంటుందా?" అని ఆ వ్యక్తి మళ్ళీ అడిగాడు. "(విధిగా అయితే పాటించ నవసరం) లేదు. ఒకవేళ స్వచ్ఛందంగా పాటించదలచుకుంటే అది నీ యిష్టం" అని చెప్పారు దైవప్రవక్త (సల్లం).

అదే విధంగా ఆయన ఆ వ్యక్తికి జకాత్ గురించి కూడా వివరించారు. అప్పుడు కూడా అతను "అదనంగా మరే మయినా చెల్లించవలసి ఉంటుందా?" అని అడిగాడు. దానికీ సమాధానమిస్తూ ఆయన "(విధిగానయితే చెల్లించన వసరం) లేదు. ఒకవేళ స్వచ్ఛందంగా ఏదయినా దానం చేస్తే అది వేరే విషయం" అని విశదీకరించారు.

ఆ తర్వాత ఆ వ్యక్తి, "దైవసాక్షి! ఇక ఇందులో నేను ఏ విషయాన్నీ చేర్చను. ఇందులో దేన్నీ తగ్గించను కూడా" అనుకుంటూ తిరిగి వెళ్ళిపోసాగాడు. అతని మాటలు విని దైవప్రవక్త (సల్లం), "ఇతను గనక నిజంగా తన మాటల్ని ఆచరణలో పెడితే తప్ప కుండా సాఫల్యం పొందుతాడు" అని అన్నారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీ-సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణాలు)

١٢٠٩ - وَعَنِ ابنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذاً رَضِيَ اللهُ عَنهُ، إلى اليَمَنِ فَقَالَ: «ادعُهُمْ إلى شَهادَةِ أَنْ لا إلهَ إلَّا اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ الله، فإنْ هُمْ أطاعُوا لِذلكَ فَأَعلِمْهُم أنَّ اللهَ تَعَالَى افتَرَضَ عَليهِمْ خَمسَ صَلواتٍ في كُلِّ يَوْمٍ وَليلةٍ، فإن هُمْ أطاعُوا لِذلكَ فأعْلِمْهُمْ أنَّ اللهَ افتَرَضَ عَليهِم صَدَقةً تُؤخَذُ مِنْ أَغنِيائِهِمْ، وَتُرَدُّ عَلى فُقَرائِهِم» مُتَّفَقٌ عليهِ.

1209. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) ముఆజ్ (రజి)ని యమన్ వైపుకు పంపిస్తూ ఆయనకు ఈ విధంగా హితోపదేశం చేశారు: (ఓ ముఆజ్!) (ముందుగా) నువ్వు వారిని అల్లాహ్ తప్ప వేరొక ఆరాధ్యుడు లేడు, నేను (ముహమ్మద్-సల్లం) దైవప్రవక్త అని సాక్ష్యం పలికేందుకు ఆహ్వానించు. వారు గనక నీ మాట వింటే, అప్పుడు దేవుడు రేయింబవళ్లలో వారిపై ఐదుపూటల నమాజులు విధిగా చేశాడని వారికి చెప్పు. దానికీ వారు ఒప్పుకుంటే దేవుడు వారిపై జకాత్ దానాన్ని విధిగా చేశాడనీ, అది వారి ధనవంతుల నుండి వసూలు చేయబడి వారిలోని బీదవారికి పంచ బడుతుందని తెలియజెయ్యి.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు "ఫర్జ్ నమాజులను తప్పకుండా పాటించాలి" అన్న అధ్యాయం క్రింద వచ్చింది. ఇక్కడ జకాత్ ప్రాముఖ్యతను వివరించటానికి తిరిగి దీనిని ఈ అధ్యాయం క్రింద కూడా పొందుపరచటం జరిగింది. ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడేదేమంటే, జకాత్ ఒక ప్రదేశంలోని ధనవంతుల నుండి వసూలు చేయబడి తిరిగి అదే ప్రదేశంలోని నిరుపేదలు, అభాగ్యుల మధ్య పంపిణీ చేయబడుతుంది. ఒకవేళ ఆ ప్రదేశంలోని నిరుపేదల మధ్య పంపిణీ జరిగిన తర్వాత కూడా ధనం మిగిలిపోతే దాన్ని ఇతర ప్రదేశాల్లోని నిరుపేదల కొరకు పంపవచ్చు. మరొక విషయం ఏమిటంటే, జకాత్ సొమ్మును కేవలం ముస్లిం పేద ప్రజల కోసమే ఖర్చుపెట్టాలి. ఈ సొమ్ముతో ఇతర మతాల ప్రజల అవసరాలను తీర్చటం భావ్యం కాదు. ఎందుకంటే ఈ పద్దు ముస్లిం సమాజ ప్రగతీ వికాసాల కోసం ఉద్దేశించబడినది. ఇది వారి హక్కు. కనుక ఒకరి హక్కును కాలరాసి మరొకర్ని ఉద్ధరించటానికి ప్రయత్నించటం ఏవిధంగానూ ధర్మసమ్మతం కాదు. అయితే జకాత్ కాక ఇతర దానధర్మాల సొమ్మును ముస్లింతో పాటు ముస్లిమేతరుల శ్రేయస్సు కోసం కూడా ఖర్చుపెట్టవచ్చు. దీన్ని అనుభవించటానికి ముస్లిమేతరులు కూడా అర్హులుగానే పరిగణించబడతారు.

١٢١٠ ـ وَعَنِ ابنِ عُمَرَ، رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حتى يَشْهَدُوا أَنْ لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذا فَعَلُوا ذلِكَ، عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وأَمْوَالَهُم إِلَّا بِحَقِّ الإِسْلامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ» مُتفقٌ عَليهِ.

1210. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: అల్లాహ్ తప్ప వేరొక ఆరాధ్యుడు లేడనీ, ముహమ్మద్ (సల్లం) దేవుని ప్రవక్త అనీ ప్రజలు సాక్ష్యం ఇవ్వనంతవరకూ, (ఆ తర్వాత) నమాజ్ స్థాపించి, జకాత్ దానం చెల్లించనంతవరకూ వారితో యుద్ధం చేస్తూ ఉండాలని నాకు ఆదేశమయింది. వారు గనక ఈ విధుల్ని నెరవేరిస్తే ఇస్లామీయ చట్టాలకు అనుగుణంగా వారు తమ ధన ప్రాణాలను నా నుండి కాపాడుకుంటారు. (ఇస్లామీయ చట్టాలకు అనుగుణంగా అంటే, వారు ఎవరినయినా అన్యాయంగా హత్య చేస్తే

దానికి ప్రతిగా వారికి కూడా మరణ దండన ఉంటుంది మొదలగునవి). ఆ తర్వాత వారి (అంతరంగిక వ్యవహారాల) లెక్కను దేవుడు చూసుకుంటాడు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని విశ్వాస ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

1211. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) మరణానంతరం హజ్రత్ అబూబక్ర్ (రజి) ఖలీఫా అయ్యారు. ఆయన పరిపాలనా కాలంలో కొన్ని అరబ్బు తెగలు (జకాత్ ఇవ్వటానికి నిరాకరించి) ధర్మ తిరస్కారానికి పాల్పడ్డాయి. (ఆ సమయంలో అబూబక్ర్ (రజి) ఆ అరబ్బు తెగలతో యుద్ధం చేయటానికి పూనుకున్నారు). ఆ సందర్భంగా హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఆయన ముందు దైవప్రవక్త హదీసును ఉటంకిస్తూ ఇలా అన్నారు: అల్లాహ్ తప్ప వేరొక ఆరాధ్య దేవుడు లేడనీ, ప్రజలు ధృవీకరించనంతవరకు వారితో యుద్ధం చేయమని నాకు ఆదేశమయింది. కనుక ఎవరయితే ఆ విధంగా ధృవీకరిస్తారో వారు తమ ధనప్రాణాలను నా నుండి కాపాడుకుంటారు. కాకపోతే (వారు ఏదయినా శిక్షార్హమైన తప్పుచేస్తే) ధర్మహక్కు ప్రకారం (శిక్ష అనుభవించ వలసి ఉంటుంది). వారి (అంత రంగిక) వ్యవహారాన్ని దేవుడు చూసు

١٢١١ - وَعَنْ أَبِي هُرِيرَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ ﷺ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنَ العَرَبِ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: كَيفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أُمِرتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، فَمَنْ قالَهَا، فَقَدْ

عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ، وَحِسَابُهُ عَلَى اللهِ»؟! فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: واللهِ! لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ، فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ المَالِ. واللهِ! لَو مَنَعُونِي عِقَالًا كَانُوا يُؤَدُّونَهُ إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهِ. قَالَ عُمَرُ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: فَوَاللهِ! مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ اللهَ قَدْ شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ، فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الحَقُّ، مُتفقٌ عليهِ.

కుంటాడు - అని దైవప్రవక్త (సల్లం) ప్రకటించారు కదా! అలాంటప్పుడు మీరు ఆ తెగలతో యుద్ధం చేయటం భావ్యమేనా?"

దానికి హ|జత్ అబూబక్ర్(రజి) ఇలా అన్నారు: దైవసాక్షిగా చెబుతున్నాను. "నమాజ్-జకాత్‌ల మధ్య భేదం చూపే వారెవరితోనయినా నేను యుద్ధం చేస్తాను. ఎందుకంటే జకాత్ వాస్తవానికి సంపదలో నుండి తీయవలసిన (పేదల) హక్కు. దైవసాక్షి! ఒకవేళ వారు గనక దైవప్రవక్త (సల్లం) కాలంలో ఇస్తూ వచ్చిన ఒక ఒంటె త్రాడునయినా సరే, ఇవ్వటానికి నిరాకరిస్తే నేను వారితో తప్పకుండా పోరాడతాను."

ఆ తర్వాత హ|జత్ ఉమర్(రజి) ఈ సంఘటన గురించి మాట్లాడుతూ, "దైవసాక్షి! తన మార్గంలో పోరాడటం కోసం దేవుడు అబూబక్ర్ (రజి) హృదయ కవాటాలను తెరిచాడని నేను గ్రహించాను. అప్పుడు అబూబక్ర్(రజి) అభిప్రాయమే సరైనదని నాకర్థ మయింది" అని అన్నారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఇస్లాంలో ఏ ఒక్క విధిని తిరస్కరించినా మొత్తం ధర్మాన్నే తిరస్కరించినట్లుగా పరిగణించ బడుతుంది. అందుకే హ|జత్ అబూబక్ర్ (రజి) జకాత్ విధిని తిరస్కరించిన వారితో యుద్ధం చేయటానికి పూనుకున్నారు. మొదట్లో ఆయన నిర్ణయం పట్ల కొంతమంది సహచరులు

అభ్యంతరం వెలిబుచ్చారు. అయితే ఆఖరికి ఆయన అభిప్రాయమే సరయినదనీ, ఇస్లామీయ ఆదేశాలకు అనుగుణమైనదనీ అందరూ ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించారు.

١٢١٢ ـ وَعَنْ أَبِي أَيوبَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَجُلاً قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الجَنَّةَ، قَالَ: «تَعْبُدُ اللهَ لا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، وَتُقِيمُ الصَّلاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصِلُ الرَّحِمَ» مُتَّفَقٌ عليهِ.

1212. హజ్రత్ అబూ అయ్యూబ్ (రజి) కథనం: ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త (సల్లం) (దగ్గరికి వచ్చి) "నన్ను స్వర్గానికి గొని పోయే సత్కార్యం గురించి తెలియ జేయండి" అని కోరాడు. అందు కాయన అతనికి, 'ఒకే దేవుణ్ణి ఆరాధించు, ఆయనకు సరిసమాను లుగా మరెవరినీ నిలబెట్టకు. నమాజును స్థాపించు. జకాత్ (విధి దానం) చెల్లించు. బంధువులతో సత్సం బంధాలు పెట్టుకో" అని ఉపదేశిం చారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

١٢١٣ ـ وَعَنْ أَبِي هُرَيرةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ أَعْرَابياً أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إذا عَمِلْتُهُ، دَخَلْتُ الجَنَّةَ. قَالَ: «تَعْبُدُ اللهَ لا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، وَتُقِيمُ الصَّلاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ المَفْرُوضَةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ» قَالَ: وَالَّذِي

1213. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం: ఒక పల్లెవాసి దైవప్రవక్త (సల్లం) సన్నిధికి వచ్చి, "దైవప్రవక్తా! నన్ను స్వర్గానికి గొనిపోగల సత్కర్మ ఏమిటో తెలియజేయండి" అని అడిగాడు. అందుకాయన "ఒక్క దేవుణ్ణి మాత్రమే ఆరాధించు. ఆయనకు సహవర్తులుగా మరెవరినీ నిలబెట్టకు. నమాజును స్థాపించు. విధి (దానమైన) జకాత్‌ను చెల్లించు. రమజాన్ నెలలో ఉప వాసాలు పాటించు" అని ఉపదేశిం చారు. అంతా విన్న తర్వాత ఆ పల్లెవాసి, "ఎవరిచేతిలోనయితే నా ప్రాణముందో ఆయన సాక్షిగా చెబు

نَفْسي بِيَدِه، لا أَزِيدُ عَلى هذا. فَلَمَّا وَلَّى، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إلى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إلى هذا» مُتفقٌ عليهِ.

తున్నాను. నేనిందులో (అదనంగా) ఏ విషయాన్నీ చేర్చను" అంటూ వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోసాగాడు. అప్పుడు దైవ ప్రవక్త (సల్లం) (అతని వంక చూపిస్తూ), "మీలో స్వర్గవాసిని చూడగోరేవారు ఈ వ్యక్తిని చూడవచ్చు" అన్నారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1) హదీసులో పేర్కొనబడిన పల్లెవాసి క్రొత్తగా ఇస్లాం స్వీకరించి, ఇస్లాం గురించి సమాచారం తెలుసుకుందామనే ఉద్దేశ్యంతో దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వచ్చాడు. అందుకే, అతనికి ఎక్కువ కష్టం కలిగించకూడదనే ఉద్దేశంతో దైవప్రవక్త (సల్లం) అతనికి అవసరమైన విషయాల మటుకే తెలియజేశారు.

2) ఎంత ఎక్కువగా ఆచరణ చేస్తే అంత ఎక్కువగా పుణ్యం లభిస్తుందని భావించకూడదు. దైవాజ్ఞల్ని, దైవప్రవక్త ఆదేశాలను అతిక్రమించి ప్రవర్తిస్తే పుణ్యానికి బదులు పాపాన్ని కొనితెచ్చుకున్నట్లు అవుతుంది. ధర్మాదేశాలకు శిరసావహించి వాటిని యథాతథంగా అమలుజరపటమే అసలు ఇస్లాం అంటే. అలాంటి విధేయతా భావాన్ని ప్రదర్శించి నందుకు గాను దైవప్రవక్త (సల్లం) ఆ పల్లెవాసిని స్వర్గవాసిగా పేర్కొన్నారు.

3) 'అషరయె ముబష్షరహ్' (ఇహలోకంలోనే స్వర్గశుభవార్తను పొందిన పది మంది సహచరులు) గాక దైవప్రవక్త (సల్లం) నోటి ద్వారా ప్రపంచంలో అలాంటి శుభవార్తను పొందిన సహచరులు చాలా మంది ఉన్నారు. దైవప్రవక్త (సల్లం) మనుమళ్ళయిన హసన్ మరియు హుసైన్ (రజి)లు స్వర్గయువతకు నాయకులౌతారని హదీసుల్లో చెప్పబడింది. అలాగే దైవప్రవక్త (సల్లం) సతీమణులు కూడా ఇహలోకంలోనే స్వర్గశుభవార్తను పొందారు. హదీసులో పేర్కొనబడిన పల్లెవాసి కూడా అలాంటి అదృష్ట వంతుల కోవకు చెందినవాడే.

١٢١٤ - وَعَنْ جَرِيرِ بنِ عبدِ اللهِ، رَضِيَ اللهُ عَنهُ قَال: بَايَعتُ النَّبِيَّ ﷺ، عَلى إقَامِ الصَّلاةِ، وَإيتَاءِ الزَّكاةِ، والنُّصحِ لِكُلِّ مُسلِمٍ. مُتَّفَقٌ عَليهِ.

1214. హజ్రత్ జరీర్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ (రజి) కథనం: నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) (చేతిలో చెయ్యేసి) నమాజును స్థాపిస్తానని, జకాత్ చెల్లిస్తాననీ, ముస్లింలందరి

శ్రేయాన్ని కోరుకుంటానని ప్రమాణం చేశాను. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని విశ్వాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు 'శ్రేయోభిలాష ' అనే అధ్యాయంలో కూడా వచ్చింది. ఇందులో జకాత్ ప్రస్తావన ఉంది. కనుక దీనిని ఈ అధ్యాయంలో కూడా పొందుపరచటం జరిగింది. హజ్రత్ జరీర్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ (రజి) తాను ఇస్లాం స్వీకరించినప్పుడు పైన పేర్కొనబడిన విధుల్ని తప్పకుండా పాటిస్తానని దైవప్రవక్త (సల్లం) చేతిలో చెయ్యేసి ప్రమాణం చేశారు. దీనిద్వారా ఇస్లాంలో ఆ విధులు ఎంతటి ప్రముఖమైనవో అర్థమవుతుంది. నమాజ్, జకాత్ వ్యవస్థలేని ఇస్లాం ధర్మాన్ని మనం ఊహించలేము.

ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడే మరొక విషయం ఏమిటంటే దైవప్రవక్త (సల్లం) పలు సందర్భాల్లో తన సహచరులచేత ప్రమాణం చేయించుకునేవారు. ఉదాహరణకు పై హదీసులో ఆయన జరీర్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ ఇస్లాం స్వీకరించినప్పుడు ఆయన చేత ప్రమాణం చేయించారు. అదే విధంగా ఆయన యుద్ధ సమయం ఆసన్నమైనప్పుడు, జిహాద్ గురించి కూడా ప్రమాణం చేయించుకునేవారు. ఇక మూడోది ఖిలాఫత్ ప్రమాణం. దైవప్రవక్త (సల్లం) తదనంతరం విశ్వాసులకు నాయకత్వం వహించే ఖలీఫాలు ప్రజల చేత ప్రమాణం తీసుకునేవారు. దైవప్రవక్త, ఆయన సహచరుల ద్వారా రుజువయినవి ఈ మూడు రకాల ప్రమాణాలే. ఇకపోతే ప్రస్తుత కాలంలో సూఫీల, పీర్ల సంఘాల్లో చెలామణిలో ఉన్న ప్రమాణ పరంపరలన్నీ ఆ తర్వాతి కాలంలో వెలుగులోకి వచ్చినవే. ధర్మంలో వీటికి ఎలాంటి ప్రాముఖ్యత లేదు.

1215. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: వెండి బంగారాలకు యజమాని అయినవాడు వాటి (జకాత్) హక్కును చెల్లించకపోతే ప్రళయదినాన (ఆ వెండి బంగారాల తోనే) అతని శిక్ష కోసం అగ్ని పలకలు తయారు చేయబడతాయి. తర్వాత వాటిని నరకాగ్నిలో బాగా కాల్చి వాటితో వారి ప్రక్కల మీద, ఫాలభాగాల మీద, వీపుల మీద వాతలు వేయబడ తాయి. ఆ పలకలు చల్లబడిపోగానే

١٢١٥ ـ وَعَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «مَا مِنْ صَاحِبِ ذَهَبٍ، ولا فِضَّةٍ، لا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إلَّا إذا كَانَ يَوْمُ القِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ

صَفائِحُ مِنْ نارٍ، فَأُحْمِيَ عَلَيْها في نارِ جَهَنَّمَ، فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ، وَجَبِينُهُ، وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ في يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ العِبَادِ فَيُرَى سَبِيلُهُ، إمَّا إلى الجَنَّةِ، وَإمَّا إلى النَّارِ» قِيلَ: يا رَسُولَ اللهِ! فَالإبِلُ؟ قَالَ: «وَلا صاحِبِ إبِلٍ لا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، وَمِنْ حَقِّهَا حَلْبُهَا

వాటిని మళ్ళీ అగ్నిలో కాల్చి (తిరిగి వాతలు పెట్టడం జరుగుతుంది.) మానవుల లెక్కతేల్చబడే ఆ రోజున ఈ పరంపర ఇలాగే కొనసాగుతూ ఉంటుంది. ఆ ఒక్క రోజు (ప్రపం చంలోని) యాభై వేల సంవత్సరాలకు సమానంగా ఉంటుంది. ఆఖరికి మాన వుల లెక్క తేల్చటం జరుగుతుంది. అప్పుడు వారు తమ మార్గం స్వర్గం వైపునో లేక నరకం వైపునో చూసు కుంటారు.

“దైవప్రవక్తా! మరి ఒంటెల విషయంలో ఏం జరుగుతుంది?” అని సహచరులు అడగ్గా, అందుకాయన ఈ విధంగా వివరించారు: ఒంటెల యజమాని, వాటికి సంబంధించిన హక్కును నెరవేర్చకపోతే ప్రళయ దినాన అతణ్ణి ఓ సమతల మైదానంలో ఆ ఒంటెల కాళ్ళ దగ్గర వెల్లకిలా లేక బోర్లా పడేయటం జరుగుతుంది. అసలు ఆ ఒంటెలకు సంబంధించిన హక్కు ఏమిటంటే వాటికి నీళ్లు త్రాపేరోజున వాటి పాలను పితికి (పేదలకు ఇవ్వాలి. ఈ హక్కును నెరవేర్చకపోయినా ఒంటెల యజమానులకు శిక్షపడు తుంది). ఆ ఒంటెలన్నీ, అవి ప్రపం చంలో ఉన్నప్పుడు వాటిలో అత్యంత లావుగా ఉండిన ఒంటె మాదిరిగా అయిపోతాయి. ఆ ఒంటెల మందలో ఒక గున్న ఒంటె కూడా తప్పిపోయి

يَوْمَ وِرْدِها، إلَّا إذا كانَ يَوْمُ القِيامَةِ بُطِحَ لَهَا بِقاعٍ قَرْقَرٍ أَوْفَرَ ما كَانَتْ، لا يَفْقِدُ مِنْهَا فَصِيلاً وَاحِداً، تَطَؤُهُ بِأَخْفافِهَا، وَتَعَضُّهُ بِأَفْوَاهِها، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولاها، رُدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاها، في يَوْمٍ كانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ العِبَادِ، فَيُرَى سَبِيلُهُ، إمَّا إلى الجَنَّةِ وإمَّا إلى النَّارِ». قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ! فَالْبَقَرُ وَالغَنَمُ؟ قَالَ: «وَلا صَاحِبِ بَقَرٍ وَلا غَنَمٍ لا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إلَّا إذا كانَ يَوْمُ القِيامَةِ، بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، لا يَفْقِدُ مِنْهَا شَيْئاً، لَيْسَ فيها عَقْصَاءُ، وَلا جَلْحَاءُ، وَلا عَضْبَاءُ، تَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا، وَتَطَؤُهُ بِأَظْلافِها، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولاها، رُدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاها، في يَوْمٍ كان مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ العِبَادِ، فَيُرَى سَبِيلَهُ

ఉండదు సుమా! అవన్నీ అతణ్ణి తమ గిట్టెలతో త్రొక్కుతాయి. నోళ్లతో కొరికి పెడతాయి. తొక్కిన ప్రతి ఒంటె తిరి గొచ్చి మళ్ళీ వరుసలో నించుంటుంది. మానవుల లెక్క తేల్చబడే ఆ రోజున ఈ పరంపర ఇలాగే కొనసాగుతూ ఉంటుంది. ఆ ఒక్క రోజే యాభై వేల సంవత్సరాలకు సమానంగా ఉంటుంది. ఆఖరికి మానవుల మధ్య పరిష్కారం జరిగిన తర్వాత అతను తన మార్గం స్వర్గం వైపో లేక నరకం వైపో చూసుకుంటాడు.

ఆ తర్వాత "దైవప్రవక్తా! మరి ఆవుల, మేకల విషయంలో ఏం జరుగు తుంది?" అని ప్రశ్నించబడగా, దానికి సమాధానమిస్తూ ఆయన ఈ విధంగా వివరించారు: ఆవుల మేకల యజ మాని వాటి (జకాత్) హక్కును నెరవేర్చకపోతే ప్రళయ దినాన అతణ్ణి వాటి మూలంగా ఓ సమతల మైదా నంలో వెల్లకిలా లేక బోర్లా పడేయటం జరుగుతుంది. ఆ రోజు అతని పశువుల మందలో ఒక్కటి కూడా తప్పిపోయి ఉండదు. అదే విధంగా వాటిలో కొమ్ములు ఒంకర పోయిన లేక కొమ్ములు లేని లేక విరిగిన కొమ్ములు గల ఆవులుగాని మేకలుగాని అసలు ఉండవు. (అలాంటి పశువుల దెబ్బ అంత తీవ్రంగా ఉండదు). ఆ తర్వాత

إمَّا إلى الجنَّةِ وإمّا إلى النَّار». قيلَ: يارَسولَ اللهِ! فالخَيْلُ؟ قالَ: «الخَيْلُ ثَلاثَةٌ هِيَ لِرَجُلٍ وِزرٌ، وَهِيَ لِرجُلٍ سِتْرٌ، وَهِيَ لِرجُلٍ أَجْرٌ، فَأمّا التي هِيَ لهُ وِزرٌ فرَجُلٌ رَبَطَهَا رِياءً وَفَخْراً وَنِواءً عَلى أَهْلِ الإسْلام، فَهِيَ لَهُ وِزرٌ، وَأمّا الّتِي هِيَ لَهُ سِتْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا في سَبِيلِ اللهِ، ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللهِ في ظُهُورِها، وَلا رِقابِها؛ فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ، وَأمّا الّتِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا في سَبِيلِ اللهِ لأَهْلِ الإسلام في مَرْجٍ، أَو رَوضَةٍ، فَمَا أكَلت مِن ذلكَ المَرجِ أَوِ الرَّوضَةِ مِن شَيءٍ إلّا كُتِبَ لَهُ عَدَدَ ما أكَلت حَسَنَاتٌ، وكُتِبَ لَهُ عَدَدَ أَرواثِهَا وَأَبوالِهَا حَسَنَاتٌ، وَلا تَقطَعُ طِوَلَهَا فَاسْتَنَّت شَرَفاً أَو شَرَفَيْنِ

ఆ పశువులన్నీ కలిసి అతణ్ణి కొమ్ములతో పొడుస్తాయి. గిట్టెలతో తొక్కిపడేస్తాయి. ప్రతి ఆవు లేక మేక ఒకసారి తొక్కిన తర్వాత మళ్ళీ వరుసలో కొచ్చి నిలబడుతుంది. మానవుల లెక్క తేల్చబడే ఆ రోజున ఈ పరంపర ఇలాగే కొనసాగుతూ ఉంటుంది. ఆ ఒక్కరోజు యాభైవేల సంవత్సరాలకు సమానంగా ఉంటుంది. ఆఖరికి మానవుల మధ్య తీర్పు జరిగిన తర్వాత అతను తన మార్గం స్వర్గం వైపో లేక నరకం వైపో చూసుకుంటాడు.

"దైవప్రవక్తా! మరి గుర్రాలు కలిగి వున్నవారి పర్యవసానం ఎలా ఉంటుంది?" అని అడగ్గా, అందుకాయన, ఇలా అన్నారు: "గుర్రాలు మూడు రకాలుగా ఉంటాయి. కొన్ని గుర్రాలు తమ యజమానుల పాలిట (పాప) భారంగా పరిణమిస్తాయి. మరి కొన్ని గుర్రాలు తమ యజమానులను (అంటే వారి దారిద్ర్యాన్ని) కప్పిపుచ్చుతాయి. ఇంకొన్ని గుర్రాలు పుణ్యఫలాలను తెచ్చిపెడతాయి. ఎవరయినా ప్రదర్శనాబుద్ధితో, తమ కీర్తి ఇనుమడించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో, ఇంకా ఇస్లాం ధర్మానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడే ఉద్దేశ్యంతో గుర్రాన్ని కట్టి ఉంచితే వారి పాలిట ఆ గుర్రం పాపానికి కారణభూతమవుతుంది. మరెవరయితే (తమ

إلَّا كتب اللهُ لَهُ عَدَدَ آثَارِهَا، وَأَرْوَاثِهَا حَسَنَاتٍ، وَلا مَرَّ بها صَاحِبُهَا عَلى نَهْرٍ، فَشَرِبَتْ مِنهُ، وَلا يُرِيدُ أَن يَسْقِيَهَا إلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ عَدَدَ مَا شَرِبَتْ حَسَنَاتٍ». قِيلَ: يارسولَ اللهِ! فالحُمُرُ؟ قالَ: «مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِي الحُمُرِ شَيْءٌ إلَّا هذهِ الآيَةُ الفَاذَّةُ الجَامِعةُ: ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝﴾ [الزلزلة:٧، ٨]. مُتَّفَقٌ عَلَيهِ. وهذا لفظُ مُسْلِمٍ.

లేమిని మరుగుపరచటం కోసం) దైవ మార్గంలో ఉపయోగపడటం కోసం గుఱ్ఱాన్ని కట్టివుంచి దాని స్వారీ విషయంలో దేవుని హక్కును మరిచి పోకుండా ఉంటారో (అంటే అవసరాల్లో ఉన్న వారికి తమ వాహనాన్ని ఉచితంగా ఇస్తారో) వారి పాలిట ఆ గుఱ్ఱం లోపాలను కప్పిపుచ్చేదయి ఉంటుంది. ఇంకా ఎవరయినా దైవ మార్గంలో పోరాడే ఉద్దేశ్యంతో ముస్లిముల కోసం దాన్ని ఏదయినా పచ్చిక బైలులోగాని లేదా తోటలోగాని కట్టి వుంచితే, ఆ గుఱ్ఱం ఆ పచ్చికబైలు లేక తోటలో మేసిన గడ్డి, ఆకులు, అలములకు సమానంగా పుణ్యాలు అతని కర్మల జాబితాలో నమోదుచేయబడతాయి. దాని లద్ది, దాని మూత్రానికి సమానమైన పుణ్యాలు కూడా అతని కర్మల జాబితాలో వ్రాయబడతాయి. ఆఖరికి ఆ గుఱ్ఱం త్రాడు తెంచుకొని ఒకటి రెండు గుట్టలు దూకి వస్తే, ఆ సమయంలో అది ఎంత దూరం నడిచిందో, ఎంత లద్ది, మూత్రాన్ని విసర్జించిందో అన్ని పుణ్యాలు కూడా అతని కర్మల జాబితాలో నమోదుచేయబడతాయి. అంతేకాదు, యజమాని తన గుఱ్ఱాన్ని తీసుకొని, ఏదయినా నదిఒడ్డు దగ్గరి నుంచి వెళ్ళినప్పుడు, తనకు నీళ్ల

త్రాపించే ఉద్దేశ్యం లేకపోయినా గుర్రం దానంతట అదే అక్కడికి వెళ్ళి నీళ్లు త్రాగితే, అప్పుడు కూడా అది ఎన్ని గుక్కెళ్లు నీళ్లు త్రాగుతుందో అన్ని పుణ్యాలు అతని కర్మల జాబితాలో వ్రాయబడతాయి.

(అంతా విన్న తర్వాత సహచరులు చివర్లో), "దైవప్రవక్తా! మరి గాడిదల గురించి ఏమిటి?" అని అడిగారు. అందుకాయన ఇలా అన్నారు: "ప్రత్యేక మైన, ఎంతో సమగ్రమైన ఈ ఆయతు తప్ప గాడిదల విషయంలో నాపై ఎలాంటి ఆయతూ అవతరించ లేదు."

"ఎవడైనా రవ్వంత సత్కార్యం చేసి ఉన్నాసరే దాన్ని అతను చూసు కుంటాడు. అలాగే ఎవడైనా రవ్వంత దుష్కార్యం చేసివున్నాసరే దాన్నీ అతను చూసుకుంటాడు."

(అల్ జిల్‌జాల్: 7-8)

(బుఖారీ-ముస్లిం-వాక్యాలు ముస్లిం లోనివి)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని జకాత్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో ఒంటెలకు సంబంధించిన హక్కుని గురించి వివరిస్తూ, వాటికి నీళ్లు త్రాపించే రోజున వాటి పాలను ఏ నిరుపేదకయినా దానంగా ఇవ్వాలని చెప్పబడింది. వాస్తవానికి ఒంటెల సంపద ఉన్నవారు తీయవలసిన జకాత్ హక్కు అదికాదు. ఒంటెలు కలిగివున్నవారు వాటిలో ఎన్ని ఒంటెలు జకాత్‌గా తీసి నిరుపేదలకు ఇవ్వాలనే లెక్క వేరుగానే ఉంది. కనుక ఈ హదీసులో పేర్కొనబడిన, 'పాలదానం' ప్రాముఖ్యతను, దాని వాస్తవికతను నిర్ణయించవలసి వచ్చింది. దాన్ని వివరించటానికి హదీసువేత్తలు ఈ హదీసుకు వివిధ రకాలుగా భాష్యం చెప్పారు.

జకాత్ ఆజ్ఞలు అవతరించకమునుపు ఒంటెలకు సంబంధించిన జకాత్ హక్కు ఈ విధంగా నెరవేర్చబడేదనీ, ఆ విషయాన్నే ఇక్కడ ప్రస్తావించడం జరిగిందనీ కొంతమంది పండితులు అభిప్రాయపడ్డారు. మరికొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం ఇది జకాత్‌కాక అదనంగా నెరవేర్చవలసిన మరో హక్కు. మనిషి సంపదలో పేదలకు జకాత్‌తోపాటు ఇతర హక్కులు కూడా ఉంటాయనీ, వాటిని నెరవేర్చకపోతే దేవుడు శిక్షిస్తాడన్నది వారి అభిమతం. ఇంకొంతమంది పండితులు దీనికి ఈ విధంగా భాష్యం చెప్పారు: "బాగా ఆకలిగొని ప్రాణాపాయ స్థితిలో ఉన్నవారెవరయినా తారసిల్లితే వారికి తమ దగ్గరున్న ఒంటెల పాలు పితికి ఇవ్వటం విధి. పోతే సామాన్య పరిస్థితుల్లో మాత్రం ఇలా పాలు దానం చేయటం నైతికంగా మంచి పద్ధతి అనిపించుకుంటుంది."

పైన పేర్కొనబడిన వివరణలన్నింటిలో మూడోవివరణ కాస్త సమంజసమైనదిగా తోస్తోంది (మిర్‌అత్ 3వ సంపుటి).

హదీసులో పలుచోట్ల "ఆ రోజున అతను తన మార్గం స్వర్గానికి గొనిపోయేదో లేక నరకానికి గొనిపోయేదో చూసుకుంటాడు" అని చెప్పబడింది. ఇది మానవులందరూ సమీకరించబడే రోజున, హష్ర్ మైదానంలో జరిగే సంఘటన అని ఈ వాక్యాన్ని చూస్తేనే స్పష్టంగా బోధపడుతోంది. దీనిభావం ఏమిటంటే జకాత్ చెల్లించటంలో నిర్లక్ష్యం వహించేవారికి స్వర్గం లేక నరకంలో ప్రవేశించకముందే పైన హదీసులో వివరించబడినట్లు శిక్ష పడుతుంది. ఆ తర్వాత దేవుడు ఏ విశ్వాసులకయితే ఈ శిక్ష చాలనుకుంటాడో వారిని స్వర్గానికి పంపిస్తాడు. లేకపోతే వారు మరికొంతకాలం నరకంలో శిక్ష అనుభవించవలసి ఉంటుంది. ఆ తర్వాత విశ్వాసులు ఎట్టకేలకు స్వర్గానికి చేరుకుంటారు. కాని అవిశ్వాసులు మాత్రం శాశ్వతంగా నరకాగ్ని కీలల మధ్య కాలుతూనే ఉంటారు.

మొత్తానికి ఈ హదీసులో తమ సొమ్ములో నుండి నిరుపేదల జకాత్ హక్కుని చెల్లించని ధనవంతులకు పరలోకంలో శిక్ష విధించబడుతుందనీ, వారు ఏ ధనం విషయంలో పిసినారితనం వహించారో ఆ ధనంతోనే వారిని శిక్షించటం జరుగుతుందని చెప్పబడింది. దైవం మనల్ని అలాంటి శిక్షల నుండి రక్షించుగాక!